

Ministerie van Financiën
t.a.v. De heer mr. drs. J.C. Barnard
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Kenmerk: cdfd/10/0491
Betreft: advies Wft-module Pensioenverzekeringen

's Gravenhage, 8 december 2010

Geachte heer Barnard,

In uw schrijven d.d. 3 mei 2010 heeft u aan het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening medegedeeld dat het ministerie van Financiën de deskundigheidseisen van pensioenadvisering -voor zover gereguleerd in de Wet financieel toezicht (Wft) - wil aanscherpen. De facto houdt dit in, dat de deskundigheidseisen voor de pensioenregelingen uitgevoerd door verzekeraars aangescherpt dienen te worden (verder tweedepijler pensioenverzekeringen te noemen). De overige pensioenregelingen (bedrijfstaking- beroeps- en ondernemingspensioenfondsen) vallen onder de Pensioenwet, die onder de bevoegdheid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid valt.

In dit kader heeft u het College verzocht over te gaan tot het ontwikkelen van de voor Wft-module Pensioenverzekeringen vereiste eind- en toetstermen alsmede de Wft- module Levensverzekeringen om te vormen. Als streefdatum van invoering van de nieuwe module heeft u in uw schrijven de datum 1 januari 2012 genoemd. Daarbij heeft u uitdrukkelijk aangegeven, dat het CDFD zich daarbij binnen de grenzen van de reikwijdte van de Wft dient te bewegen, alsmede dat bij het formuleren van de eindtermen aansluiting gezocht dient te worden bij de door de AFM geconstateerde tekortkomingen in haar eindrapportage met betrekking tot de tweedepijler-pensioenadvisering.

Werkgroep

Het CDFD is binnen de bandbreedte van deze opdracht te werk gegaan. Het College heeft daartoe de werkgroep Pensioenverzekeringen opgericht onder voorzitterschap van de heer P.L. van der Linden, lid van het College. De werkgroep (10 leden) bestaat voornamelijk uit pensioendeskundigen, die als zodanig werkzaam zijn op de financiële markt bij het intermediair, de verzekeraar of bij een gespecialiseerd pensioenkantoor. Bij de samenstelling is tevens aandacht geschonken aan de achtergrond van de betrokkenen: bijna alle leden zijn in het bezit van een 'pensioendiploma' of van een registratie van een kwaliteitsorganisatie (ook

COLLEGE DESKUNDIGHEID FINANCIËLE DIENSTVERLENING

wel plusorganisatie of keurmerk genoemd). Tevens is de onderwijskundige kant vertegenwoordigd in de werkgroep.

Consultatie

De werkgroep heeft het CDFD regelmatig van input voorzien. Op basis daarvan heeft het College een Consultatiedocument 'Wft-Module Pensioenverzekeringen' opgesteld. Deze is op 27 september jl. aan de markt ter consultatie voorgelegd met het verzoek om uiterlijk 18 oktober 2010 te reageren.

Een aantal stakeholders is bovendien in de gelegenheid gesteld om hun visie mondeling uiteen te zetten tijdens de door het College georganiseerde 'hoorzittingen' op 22 en 27 oktober jl. Het College heeft de reacties gebundeld in bijlage 2. In de vorm van een terugkoppelingsdocument zal deze op de website van het CDFD worden gepubliceerd (www.cdfd.nl). Uit praktische overwegingen zal het College indien nodig u verwijzen naar bepaalde passages in deze bijlage.

Uit de reacties is duidelijk naar voren gekomen dat het onderwerp zich in een grote belangstelling mag verheugen. In totaal heeft het CDFD 42 schriftelijke reacties ontvangen. De meerderheid spreekt zich uit voor het aanscherpen van de deskundigheidseisen voor tweedepijler-pensioenverzekeringen. Tevens is er een breed draagvlak voor de opzet om de eindtermen te beschrijven op het niveau van kennis, vaardigheden, competenties en professioneel en integer gedrag. Stakeholders hebben bij de uitgangspunten en implementatie een aantal zorgen geuit. Op een aantal punten wordt verschillend gedacht over de gewenste reikwijdte en de impact van de nieuwe pensioenmodule. De belangrijkste zaken worden nader toegelicht in deze brief.

Marktbelang versus consumentenbescherming

Het onderwerp heeft in de branche met name bij de individuele respondenten zorgen opgeroepen. De gevolgen van de invoering van de module zijn immers impactvol; zonder pensioendiploma en -vergunning is het straks niet meer mogelijk om in deze markt actief te zijn. Voor een aantal financiële dienstverleners kan het betekenen dat een bestaande pensioenportefeuille moet worden afgebouwd. Dit kan een grote impact hebben op de (financiële) toekomst van een financieel dienstverlener of een onderneming. Het College heeft begrip voor deze zorgen.

Aan de andere kant weegt het maatschappelijk belang van een goed pensioenadvies voor de eindklant (werknemer/ consument/dga) via de werkgever, die voor de oudedagsvoorziening van zijn werknemer wil zorgen binnen zijn eigen financiële mogelijkheden, zwaar mee in het uit te brengen advies van het College. Een van de uitgangspunten van de Wft is immers bescherming van de consument, waaronder de werknemer/dga maar ook de mkb-werkgever gerekend kan worden.

Daarbij dient het College een ander uitgangspunt van het Wft-deskundigheidsbouwwerk in het oog te houden, nl. dat de wettelijke deskundigheidseisen in feite minimale eisen betreffen, die aan een bepaalde financiële dienst (i.c. met betrekking tot tweedepijler-

pensioenverzekeringen) gesteld kunnen worden. Het wordt aan de particuliere initiatieven overgelaten om zich in de markt te profileren of te onderscheiden met financiële diensten, die zich op een hoger of breder niveau bevinden dan het wettelijk geformuleerde minimum-niveau. I.c. wordt het wettelijk minimum niveau op HBO –bachelor niveau gesteld (EQF 6).

Breed draagvlak voor pensioenmodule

Het CDFD constateert uit de reacties, dat er een breed draagvlak is voor het aanscherpen van de deskundigheidseisen voor het complexe gebied van tweedepijler-pensioenverzekeringen. Het is mij dan ook een groot genoegen om u namens het College de eindtermen met betrekking tot nieuwe Wft-module Pensioenverzekeringen aan te bieden (zie bijlage 1). Hierbij is rekening gehouden met de reacties uit de markt.

De bedoeling is dat de eindtermen deel zullen gaan uitmaken van het Wft-deskundigheidsbouwwerk; meer in het bijzonder opgenomen worden in Bijlage B bij art.5 Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgf). De financiële dienstverlener die in de toekomst een Wft-vergunning wenst om te kunnen (blijven) adviseren, bemiddelen en/of portefeuillebeheer te voeren in tweedepijlerpensioen-verzekeringen, zal naast de deskundigheid mbt Wft-module Basis en Wft-module Levensverzekeringen, ook de deskundigheid van de Wft-module Pensioenverzekeringen moeten aantonen.

Gevolgen Wft-module Levensverzekeringen

Het College merkt op dat de *eindtermen* van de Wft-module Levensverzekeringen niet gewijzigd behoeven te worden. De Wft-module Levensverzekeringen is dan primair van toepassing op consumenten, behoudens de zelfstandig ondernemer, niet zijnde een dga. De eindtermen zijn op een dusdanig abstract niveau geformuleerd, dat deze gehandhaafd kunnen blijven. Immers, ook als men in de derdepijler-voorziening voor de oude dag afsluit, zal men ook van de tweedepijler-materie tot op zekere hoogte kennis moeten hebben. De *toetstermen* van deze modules zullen naar verwachting wel t.z.t. worden gewijzigd.

Het CDFD geeft in onderstaand overzicht aanbevelingen ten aanzien van een aantal belangrijke uitgangspunten en implementatiekwesties van de Wft-module Pensioenverzekeringen. Daarbij concentreert het College zich op de onderwerpen die de markt in het bijzonder bezig houdt. Achtereenvolgens worden de volgende aandachtsgebieden behandeld:

1. reikwijdte van het uit te brengen advies;
2. inhoud tweedepijlerpensioenverzekering (dga);
3. beheer van de portefeuilles;
4. overgangstermijn;
5. gelijkstellingstraject;
6. lastenverzwaring;
7. impactanalyse.

Ad 1. De reikwijdte van het uit te brengen advies

Bij de reikwijdte van de Wft-module Pensioenverzekeringen heeft het CDFD zich beperkt tot pensioenverzekeringen die worden afgesloten in de tweede pijler en die onder de reikwijdte van de Wft vallen. Een groot aantal marktpartijen heeft kritische kanttekeningen geplaatst bij deze beperkte reikwijdte. Zij pleiten voor een gelijk niveau van deskundigheid en bescherming voor alle marktspelers die zich met pensioen bezig houden. De beperkte toepassing creëert in hun optiek een ongelijk speelveld.

Dat zou dus inhouden dat de nieuwe deskundigheidseisen ook voor de bedrijfspensioenfondsen en ondernemingspensioenfondsen zouden moeten gelden. Hetzelfde geldt voor de beroepsgroepen (bijv. accountants) die thans (gedeeltelijk) onder de vrijstellingsregeling vallen en voor medewerkers van banken en verzekeraars, die onder 'het bedrijfsvoeringsmodel' vallen.

Een veel gehoorde opmerking in dit kader was de wens om het Wft-diploma Pensioenverzekeringen op persoonsniveau te verbinden. Dat houdt in, dat niet alleen feitelijk leiders in het bezit zouden moeten zijn van het Wft-diploma Pensioenverzekeringen (naast Wft-Basis en Wft-Levensverzekeringen) maar ook de klantmedewerkers. Voor ondernemingen met het bedrijfsvoeringsmodel geldt hetzelfde. Hiermee wordt dan tevens het ultieme level playing-field gecreëerd. Het College merkt op, dat het thema persoonsgebonden Wft-diplomerings geen onderdeel uitmaakt van de opdracht zoals die door het ministerie is geformuleerd. Overstappen op een diploma op persoonsniveau enkel binnen de pensioenmodule zou een systeembreuk met het huidige deskundigheidsbouwwerk betekenen. Het College beveelt aan om dit onderwerp te agenderen binnen het kader van de algehele Wft-evaluatie.

Ad 2. Inhoud van tweedepijlerpensioenverzekering: dga problematiek

Een felle discussie is ontstaan op welke producten de Wft-module Pensioenverzekeringen van toepassing is. Aansluiting is gezocht bij art. 18 Wet op de Loonbelasting, waarin het pensioenregime werkgever-werknemer geregeld is. De Wft-module Pensioenverzekeringen is beperkt tot de Wft: deze heeft derhalve uitsluitend betrekking op de (collectieve) verzekeringen, die de werkgever afsluit voor de werknemer(s) bij een verzekeraar. Dat houdt qua systematiek in, dat de directeur –grootaandeelhouder (dga) in principe hier ook onder valt.

Het merendeel van de geconsulteerde partijen is het daarmee eens. De dga-materie wordt als complex ervaren, een hoger deskundigheidsniveau is daarbij zeer dringend gewenst, zo niet vereist. Een complicatie is wel, dat de eigen-beheer voorziening op de balans geen Wft-product is, waarvoor een vergunning noodzakelijk is. Dat laat onverlet dat in de eind- en toetstermen eisen zijn geformuleerd over dit onderwerp, omdat de financieel dienstverlener wel de kennis hierover in huis moet hebben, wil deze de dga een goed 'overall' advies kunnen geven. Het College geeft u in overweging om voor alle duidelijkheid een eigen 'Wft'-definitie te omschrijven van een tweedepijlerpensioenverzekering, ook met het oog op het instellen van een aparte product-dienstcombinatie in het Wft-vergunningenstelsel.

Een minderheid wil de dga gelijkshakelen met een individuele verzekeringnemer (privéverzekering die in de derde pijler in de Module Wft Levensverzekering kan worden ingebracht). Op deze manier blijft het voor financieel dienstverleners met een levenvergunning mogelijk om de dga te adviseren en bemiddeling en beheer van de bestaande portefeuille uit te voeren. Het College is er echter niet van overtuigd dat dga-pensioenadvisering van een dusdanig eenvoudig niveau is om een systeembreuk te rechtvaardigen. Uit het oogpunt van het beschermen van de consument (waarmee een dga vaker vergeleken wordt) hoort de dga eveneens in de tweede pijler thuis (zie ook bijlage 2 voor uitgebreider commentaar). Vuistregel is dat als er sprake is van een pensioenovereenkomst en er tevens sprake is van een verplichting tot uitkering in het kader van een nabestaandenpensioen, een dergelijk contract door de BV zal worden gesloten en deze in dat geval onder de tweede pijler valt.

Ad 3. Beheer van portefeuille

Een groot deel van de markt vreest, dat er – zeker op de korte termijn- problemen zullen ontstaan bij het beheren van de portefeuilles. Een groot aantal financiële dienstverleners zal om hun moverende redenen afzien van het behalen van het Wft-diploma Pensioenverzekeringen. Dat houdt in dat er in korte tijd veel portefeuilles overgedragen zullen (moeten) worden. Dat zou ook een prijsdaling teweeg kunnen brengen bij het verkopende intermediair. Bij gebrek aan voldoende gekwalificeerde financiële dienstverleners zullen de aanbieders de portefeuilles moeten beheren. Onder andere het Verbond van Verzekeraars heeft aangegeven dat de verzekeraars in het algemeen niet goed zijn toegerust voor deze taak. Het voorstel om beheren in de derde pijler onder te brengen, vindt het CDFD niet wenselijk. Een financiële dienstverlener moet voor een groot deel dezelfde handelingen verrichten bij het beheer van bestaande contracten als de werkzaamheden die verricht moeten worden bij een nieuw te sluiten contract (zie ook pag. 10 en 11 van bijl. 2). Daarnaast wordt onder de huidige (wets-)systematiek geen verschil gemaakt voor wat betreft de deskundigheidseisen voor adviseren, bemiddelen en beheren. Het College beveelt aan om de problematiek rondom het beheer van portefeuilles serieus te nemen; het risico is reëel aanwezig dat werkgevers, werknemers en dga's de dupe worden als deze helemaal niet of niet goed worden bediend. (Het College komt op dit onderwerp bij punt 4 terug).

Tot slot heeft Nibe-SVV het CDFD er in dit kader op gewezen, dat via de volmachtconstructie de deskundigheidseisen met betrekking tot de pensioenmodule ontweken kunnen worden. Hoewel het College aanvankelijk van mening was, dat het niet noodzakelijk was extra deskundigheidseisen mbt tweedepijlerpensioenverzekering voor de Wft Module Volmacht te formuleren (omdat er geen pensioenvolmachten op de markt bekend zijn), is het bij nader inzien niet ondenkbaar dat met name om het beheersprobleem op te vangen, via deze constructie de extra deskundigheidseisen ontweken zouden kunnen worden. Het College meent dat deze mogelijkheid ondervangen kan worden, door in het geval van volmachten m.b.t. tweedepijlerpensioenverzekeringen, ook deze deskundigheidseisen voor te schrijven.

Buiten deze overweging behoeven de eindtermen van de Wft-module Volmacht (Leven) niet gewijzigd te worden.

Ad 4. Overgangstermijn

Het CDFD heeft in het consultatiedocument aangegeven, dat de nieuwe module Pensioenverzekeringen per 1 januari 2012 dient in te gaan met een overgangstermijn van een jaar tot 1 januari 2013. Dat houdt in dat nieuwkomers op de markt, die pensioenverzekeringen tweede pijler willen afsluiten, direct aan de nieuwe eisen dienen te voldoen op 1 januari 2012 en dat de 'zittende' financiële dienstverleners tot 1 januari 2013 de tijd zouden hebben om te voldoen aan de deskundigheidseisen van de nieuwe Wft-module Pensioenverzekeringen. Uit de consultatie is gebleken dat de meeste stakeholders de overgangstermijn te kort of op zijn minst als erg ambitieus beoordelen. Opleiders en exameninstututen moeten nl. eerst voldoende tijd krijgen om de module c.q. examens te ontwikkelen; vervolgens moet de module gevolgd worden en daarna moet deze afgesloten worden met een examen (op HBO niveau).

Het College zit in een spagaat voor wat betreft de keuze tussen snelheid (de deskundigheidseisen moeten snel worden ingevoerd om de werkgever, werknemer en dga te beschermen) en kwaliteit (juist om werkgever, werknemer en dga te beschermen is een hoger deskundheidsniveau noodzakelijk). Het College meent dat een investering in de kwaliteit op de middellange termijn de consument ten goede zal komen. Wil men met kwalitatief hoogstaand opgeleide mensen de markt laten bedienen, dan zal dit enige tijd vergen. Snelheid gaat dan ten koste van de kwaliteit.

Het College adviseert dan ook- mede om de markt meer tijd te gunnen om portefeuilles evt. tijdig over te dragen – de overgangstermijn te verlengen tot 1 januari 2014.

Een nadere toelichting over het onderwerp 'verlenging overgangstermijn' is opgenomen op blz. 13 en 14 van Bijlage 2 'Terugkoppeling Consultatie Wft- module Pensioenverzekeringen.

De markt heeft een eigen verantwoordelijkheid om in de overgangsperiode het beheer op een verstandige manier uit te voeren, door tijdig te inventariseren welke intermediairs zullen opteren voor de Wft-module Pensioenverzekeringen en welke niet. Het College heeft er vertrouwen in dat de markt en prudent om te gaan met nieuw af te sluiten overeenkomsten. De AFM blijft natuurlijk vanuit zijn taak als toezichthouder een waakzaam oog in het zeil houden.

Ad. 5 Gelijktellingen

Het uitgangspunt van het CDFD om geen bestaande pensioendiploma's gelijk te stellen, heeft behoorlijk wat stof doen opwaaien. "Heb ik mijn vak niet goed uitgeoefend," of "Wordt er een streep door mijn diploma's gehaald", zo luidde een aantal opmerkingen. Dat is echter geenszins het geval. (zie verder pag.12/13 van bijl. 2).

Het College is van mening dat er geen diploma op de markt is dat 100% voldoet aan de eindtermen van de Wft-module Pensioenverzekeringen. Dat houdt echter niet in, dat er geen

individuele financiële dienstverleners rondlopen, die 100% voldoen aan de benodigde kwalificaties. Zij kunnen hun deskundigheid (vaak combinatie van ervaring en diploma's) uitstekend aantonen via de EVC –procedure bij een Wft-erkend exameninstituut, dat vervolgens een Wft diploma Pensioenverzekeringen kan uitreiken.

Ad 6. Lastenverzwaring

Het CDFD heeft bij het uitbrengen van het advies de negatieve gevolgen, die invoering van de module Pensioenverzekeringen met zich mee kan brengen, in overweging genomen. Dat zijn onder meer de lastenverzwaring voor het intermediair en de kostenverhoging voor de markt (werkgever, werknemer, dga) in het algemeen. De financiële dienstverlener moet extra studeren en op een hoger niveau. Dat houdt in kosten voor het intermediair, voor de individuele diplomahouder en uiteindelijk voor de eindklant (werkgever, werknemer, dga). Marktpartijen vrezen dat voor een deel van de markt de advieskosten voor tweedepijlerpensioen-verzekeringen dusdanig kostbaar worden, dat met name kleine ondernemingen tot 10 man personeel helemaal geen pensioenen zullen afsluiten voor hun personeel of in ieder geval geen adviezen willen laten uitbrengen. Ook zullen de hogere eisen niet voor iedere financiële dienstverlener haalbaar zijn (omdat het gewenste deskundigheidsniveau te hoog ligt of omdat het uit kostenooptpunt te kostbaar is), waardoor het aantal gekwalificeerde financiële dienstverleners afneemt of een aantal ondernemingen de activiteiten op dit gebied moet staken. Het gevaar op 'witte plekken' is dan aanwezig.

De markt heeft het CDFD op dergelijke negatieve zijdelingse effecten geattendeerd, maar deze zijn voor het College niet van doorslaggevende aard geweest om de uitgangspunten met betrekking tot de invoering van de module Pensioenverzekeringen drastisch te herzien. Dergelijke effecten zijn onlosmakelijk verbonden met het ophogen van de deskundigheidseisen. Het College geeft in overweging mee om te onderzoeken op welke wijze de negatieve effecten voor financieel dienstverleners, werkgevers en werknemers kunnen worden verzacht.

Ad 7. Impactanalyse aantal kandidaten voor het diploma Wft -pensioenverzekeringen

Een aantal marktpartijen heeft vragen gesteld over het aantal kandidaten dat naar verwachting een Wft-diploma pensioenverzekeringen wil bemachtigen. Gelet op de korte tijdspanne en de hoeveelheid werkzaamheden die voor de ontwikkeling van de eindtermen ter beschikking stond, is er geen uitgebreide formele impactanalyse uitgevoerd. Op basis van een verkennende impactanalyse is er een aanname dat naar schatting ongeveer 2.000 kandidaten het diploma Wft- Pensioenverzekeringen zullen willen gaan behalen. Het College heeft voor deze informele verkenning navraag gedaan bij diverse stakeholders in de branche alsmede bij de individuele werkgroepleden. Bij deze schatting is als uitgangspunt genomen dat het pensioenadvies aan de dga deel uitmaakt van de tweede pijler pensioenverzekering.

Het is van belang dat de Wft-exameninstituten over voldoende capaciteit beschikken om kandidaten te examineren. De exameninstituten voorzien vooralsnog geen knelpunten in de benodigde capaciteit. Wel plaatsen zij voorzichtige vraagtekens bij de korte doorlooptijd. Een ruimere overgangperiode zou hieraan tegemoet kunnen komen.

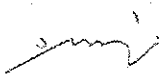
CDFD

Het CDFD is alle respondenten die de afgelopen periode een schriftelijke en/of mondelinge reactie hebben gegeven, zeer erkentelijk. Marktpartijen hebben zich zeer ingespannen om het College te voorzien van waardevolle input.

Het CDFD is uiteraard bereid om een nadere toelichting te geven, dan wel behulpzaam te zijn bij de verdere (wettelijke) implementatie van de eindtermen.

Zonder nader bericht zal het CDFD de toetstermen voor deze module direct gaan ontwikkelen. Naar verwachting zal het College de toetstermen op of rond 1 mei 2011 aanbieden aan uw ministerie.

Hoogachtend,

Dr. O.C. McDaniel,
Voorzitter CDFD

- Bijlagen:
 1. Eindtermen Wft-module Pensioenverzekeringen
 2. Terugkoppeling consultatie Wft-module Pensioenverzekeringen